

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUSMIŲ VYKDYMO KODEKSO 27, 67 IR 84
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2024 m. birželio 4 d. nutarimu Nr. KT47-N7/2024 „Dėl Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (2022 m. birželio 28 d. redakcija) 67 straipsnio 1 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“¹ konstatavo, kad Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau – BVK) 67 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas teisinis reguliavimas, pagal kurį laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmę atliekantiems nuteistiesiems, skirtingai nei terminuoto laisvės atėmimo bausmę atliekantiems nuteistiesiems, nėra suteikiama teisė dėl artimojo mirties, sunkios artimojo gyvybei gresiančios ligos ar gaivalinės nelaimės, padariusios didelę materialinę žalą nuteistajam ar jo artimiesiems, išvykti iš bausmės atlikimo vietos Lietuvos Respublikos teritorijoje ne ilgiau kaip dešimt parų, net jei jie atitinka įstatyme nustatytas su jų asmenybe, elgesiu bausmės atlikimo metu, taip pat su jų išvykos iš bausmės atlikimo vietos metu aplinkiniams galinčio kilti pavojaus rizika susijusias sąlygas, prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 21 straipsnio 2, 3 dalims, 22 straipsnio 4 daliai, 29 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui.

Vadovaujantis BVK 84 straipsniu, sprendimus dėl nuteistųjų lygtinio paleidimo *inter alia* priima ir laisvės atėmimo vietų įstaigos direktoriaus įsakymu sudaroma Lygtinio paleidimo komisija. Šios komisijos sudėtis tvirtinama iš ne mažiau kaip 7 narių (iš jų pusė – ne bausmių vykdymo sistemos pareigūnai, valstybės tarnautojai ar darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis). Pastebėtina, kad šiuo metu esama teisinė aplinka nenumato galimybės komisijos nariams, kurie nėra bausmių vykdymo sistemos pareigūnai, valstybės tarnautojai ar darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis, už darbą komisijoje gauti atlygį. Kartu paminėtina, kad esama situacija apsunkina aukščiausios kvalifikacijos ekspertų pritraukimą ir jų motyvavimą dalyvauti Lygtinio paleidimo komisijos veikloje.

Įstatymo projekto tikslas – įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo sprendimą ir sudaryti teises prielaidas Lygtinio paleidimo komisijos nariams, kurie nėra bausmių vykdymo sistemos pareigūnai, valstybės tarnautojai ar darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis, už jų darbą komisijoje mokėti atlygį.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą inicijavo ir parengė Lietuvos Respublikos Seimo narė Ewelina Dobrowolska.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

BVK nėra numatyta galimybė nuteistiesiems arešto bausme, taip pat nuteistiesiems laisvės atėmimo bausme iki gyvos galvos išvykti trumpam iš bausmės atlikimo vietos dėl artimojo mirties ar sunkios ligonio gyvybei gresiančios ligos, kuri patvirtinta gydytojų išvada, taip pat dėl gaivalinės nelaimės, padariusios didelę materialinę žalą nuteistajam ar jo artimiesiems.

BVK taip pat nenumato galimybės Lygtinio paleidimo komisijos nariams atlyginti už jų darbą šioje komisijoje. Pažymėtina, kad pagal Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo 1 straipsnio 2 dalies 7 punktą, įstatymų pagrindais sudarytų komisijų nariams atlygis už darbą tokiose komisijose gali būti mokamas tik tada, jeigu atitinkamos komisijos veiklą reglamentuojančiame įstatyme nurodyta, kad jų darbas apmokamas šio įstatymo nustatyta tvarka.

---

¹ <https://lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta3007/content>.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Siekiant įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2024 m. birželio 4 d. nutarimą Nr. KT47-N7/2024 „Dėl Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (2022 m. birželio 28 d. redakcija), BVK 27 ir 67 straipsniuose siūloma nustatyti, trumpalaikės išvykos dėl svarbių priežasčių (dėl artimojo mirties ar sunkios ligonio gyvybei gresiančios ligos, kuri patvirtinta gydytojų išvada, taip pat dėl gaivalinės nelaimės, padariusios didelę materialinę žalą nuteistajam ar jo artimiesiems) suteikimo sąlygas visiems laisvės atėmimo bausmes atliekantiems nuteistiesiems, t. y. tiek nuteistiesiems arešto bausme, tiek terminuota laisvės atėmimo bausme, tiek ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausme. Siekiant eliminuoti galimas grėsmes ir rizikas dėl pavojaus aplinkiniams tokios išvykos metu, leidimas išvykti galės būti suteikiamas tik įvertinus nuteistojo asmenybę, jo elgesį bausmės atlikimo metu ir nuteistojo išvykos iš bausmės atlikimo vietos metu aplinkiniams galinčio kilti pavojaus riziką, taip pat kai nuteistojo nusikalstamo elgesio rizika yra žema arba vidutinė, jei nustatyta pažanga ją mažinant. Be to, siūloma, naudoti ir papildomas rizikos valdymo priemonės nuteistųjų, atliekančių laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmę, išvykoms: pareigūnų palydą ir privalomą antrankių bei elektroninio stebėjimo priemonių naudojimą.

BVK 84 straipsnį siūloma papildyti 4 dalimi, sudarančią teises prielaidas Lygtinio paleidimo komisijos nariams, kurie nėra bausmių vykdymo sistemos pareigūnai, valstybės tarnautojai ar darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis, atlyginti už darbą šioje komisijoje Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo nustatyta tvarka. Tikimasi, kad šis pokytis prisidės prie aukščiausios kvalifikacijos ekspertų paieškos ir pritraukimo į Lygtinio paleidimo komisijos veiklą.

Pastebėtina, kad analogiškas teisinis reguliavimas ir praktika jau yra plačiai taikomi apmokant asmenims už dalyvavimą komisijų, tarybų, darbo grupių veikloje (Neveiksnių asmenų būklės peržiūrėjimo komisijos, Pretendentų į teisėjus egzamino komisijos, Pretendentų į teisėjus atrankos komisijos, Teisėjų etikos ir drausmės komisijos, Prokurorų atrankos komisijos, Prokurorų etikos komisijos, Prokurorų atestacijos komisijos, Viešųjų objektų atitikties totalitarinių, autoritarinių režimų ir jų ideologijų propagavimo juose draudimui vertinimo tarpinstitucinės komisijos, Seimo, Seimo struktūrinių padalinių, Seimo pareigūnų, Respublikos Prezidento, Vyriausybės, Ministro Pirmininko, iš valstybės biudžeto ar valstybės pinigų fondų išlaikomų įstaigų sudarytų darbo grupių (komisijų), Darbo ginčų komisijos, Nevyriausybinų organizacijų fondo tarybos, Kultūros centrų tarybos, Bibliotekų tarybos, Muziejų tarybos, Profesionaliojo scenos meno įstaigų tarybos, Meno kūrėjo ir meno kūrėjų organizacijos statuso suteikimo tarybos, Archyvų tarybos, Restauravimo tarybos, Filmų indeksavimo komisijos, Kino projektų vertinimo ekspertų komisijos, Kilnojamųjų kultūros vertybių restauratorių atestavimo komisijos, Kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos tarybos, Kilnojamųjų kultūros vertybių vertinimo komisijos, Lietuvos kultūros tarybos narių susirinkimo, Lietuvos kultūros tarybos ekspertų, Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistų (tyrėjų, projektuotojų, paveldosaugos ekspertų) atestavimo komisijos, Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ekspertų komisijos, Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos, Kompensavimo už nenustatytų teisių turėtojų kūrinių naudojimą ekspertų komisijos, Lietuvos autorių teisių ir gretutinių teisių komisijos ir kt.)².

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus įstatymo projektą neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priėmus įstatymo projektą neigiamų pasekmių nenumatoma.

---

² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. balandžio 5 d. nutarimas Nr. 253 „Dėl Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo įgyvendinimo“ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/323e42001db011e78397ae072f58c508/asr>

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo projekto nuostatos nesusijusios su poveikiu verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams?

Įstatymo projektas strateginio lygmens planavimo dokumentams neprieštarauja.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus įstatymo projektą, kitų įstatymų keisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Įstatymo projekte naujų sąvokų nėra.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir yra suderintas su Europos Sąjungos teisės aktais.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymo projektui įgyvendinti Lietuvos Respublikos Vyriausybė turės patvirtinti Lygtinio paleidimo komisijos narių atlygio dydį ir mokėjimo tvarką arba suteikti įgaliojimus kompetentingai institucijai nustatyti tokį teisinį reguliavimą.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymo projektui įgyvendinti papildomų biudžeto lėšų nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant įstatymo projektą specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Įstatymo projekto reikšminiai žodžiai

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną Eurovoc: „bausmė“, „laisvės atėmimas“, „lygtinis paleidimas iš bausmės atlikimo vietos“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Teikia

Seimo narė

Ewelina Dobrowolska